

ОСИГУРЕНИ ЛИЦА

Общо правило - чл. 127, ал. 1 от КСО

Задължително се осигуряват за допълнителна пенсия в универсален пенсионен фонд лицата, родени след 31 декември 1959 г., ако са осигурени във фонд „Пенсии“, съответно във фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“, на държавното обществено осигуряване, с изключение на лицата, осигуряващи се по реда на чл. 4б.

Задължително се осигуряват за допълнителна пенсия в универсален пенсионен фонд лицата, родени след 31 декември 1959 г., които са избрали да възобновят осигуряването си в универсален пенсионен фонд от фонд „Пенсии“, съответно от фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“ по реда на чл. 124а от КСО. ([Виж Фиш I.I.6](#))

Забележка

Не се осигуряват за допълнителна пенсия в универсален пенсионен фонд:

- лицата, избрали да променят осигуряването си от универсален пенсионен фонд във фонд „Пенсии“, съответно във фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“ от КСО, с увеличена осигурителна вноска в размера на осигурителната вноска за универсален пенсионен фонд;
- служителите в Държавна агенция „Разузнаване“, Служба „Военно разузнаване“ на Министерството на отбраната и Държавна агенция „Национална сигурност“;
- лицата, които по силата на двустранните спазумения в сферата на социалната сигурност, по които Република България е страна, не се осигуряват във фонд „Пенсии“, но са задължително осигурени в друг фонд на държавното обществено осигуряване.

ОСИГУРИТЕЛНИ ВНОСКИ

Размер:

В чл. 157, ал. 1, т. 1 от КСО са определени размерите на осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване в универсален пенсионен фонд.

Размерът на осигурителните вноски в процент от месечния осигурителен доход е 5 на сто.

Разпределение:

Вноските за универсални пенсионни фондове са фиксирани и се разпределят между осигурителите и осигурените лица, както следва:

- за сметка на осигуреното лице – 2,2 на сто
- за сметка на осигурителя – 2,8 на сто

• Съгласно чл. 157, ал. 5 от КСО в универсален пенсионен фонд се осигуряват **изцяло за своя сметка** следните лица:

- самоосигуряващите се лица;
- морските лица.

• Съгласно чл. 127, ал. 1 от КСО във връзка с чл. 4, ал. 9 от КСО, в универсален пенсионен фонд се осигуряват **изцяло за своя сметка** и съпрузите на лицата по чл. 4, ал. 3, т. 1 и 4 от КСО, когато с тяхно съгласие участват в упражняваната от тях трудова дейност.

• Във връзка с разпоредбата на чл. 4а¹, в сила от 01.01.2024 г., и на основание чл. 127, ал. 1 от КСО, лицата, които извършват дейност по събиране на диворастящи гъби и плодове, се осигуряват в универсален пенсионен фонд **изцяло за своя сметка**.

• Вноските за ДЗПО в универсален пенсионен фонд за лицата по чл. 4, ал. 1, точки 2, 3, 4 и 10 от КСО са **за сметка на държавния бюджет, съответно бюджета на съдебната власт**. Това са:

- държавните служители по *Закона за държавния служител*;
- съдиите, прокурорите, следователите, държавните съдебни изпълнители, съдиите по вписванията и съдебните служители, както и членовете на Висшия съдебен съвет и инспекторите в инспектората към Висшия съдебен съвет;
- военнослужещите по *Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България*, резервистите на активна служба и резервистите на срочна служба в доброволния резерв по *Закона за резерва на въоръжените сили на Република България*, държавните служители по *Закона за Министерството на вътрешните работи* и *Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража*, държавните служители по *Закона за Държавна агенция "Национална сигурност"*, по *Закона за Държавна агенция „Разузнаване“* и по *Закона за специалните разузнавателни средства*, офицерите и сержантите по *Закона за Националната служба за охрана*, както и лицата по чл. 69, ал. 6 от КСО (служителите в Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" на Министерството на вътрешните работи, изпълняващи някои от дейностите по чл. 17, ал. 2, т. 6 от *Закона за Министерството на вътрешните работи*);

- кандидатите за младши съдии, младши прокурори и младши следователи по *Закона за съдебната власт*;

• Във връзка с разпоредбата на чл. 17а⁶ от *Закона за професионалното образование и обучение* от 1 април 2024 г. в универсален пенсионен фонд се осигуряват **за сметка на държавния бюджет** учениците, включени в обучение чрез работа (дуална система на обучение).

Срокове за внасяне (чл. 158 от КСО):

Осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване се внасят в сроковете по чл. 7 от КСО. Осигурителните вноски на лицата по чл. 4а, ал. 1 се удържат и внасят по реда на чл. 4а, ал. 7 от КСО ([Виж Фиш I.I.7.2](#)).

Осигурителните вноски за ДЗПО в универсален пенсионен фонд и лихвите към тях се събират от Национална агенция за приходите (НАП). Превеждат се в специализирана сметка за задължително допълнително пенсионно осигуряване на НАП, като в 30-дневен срок от постъпването им получените вноски се превеждат по сметка на съответния

Както при провеждането на държавното обществено осигуряване, вноските за допълнително задължително пенсионно осигуряване в универсален пенсионен фонд за работниците и служителите и за лицата по чл. 4, ал. 1, т. 7 и т. 8 от КСО **стават дължими и когато възнагражденията на осигурените лица са само начислени, но не са изплатени или не са начислени.**

Осигурителните вноски за лицата по чл. 4, ал. 1, точки 2, 3, 4 и 10 от КСО се дължат върху получените или начислените, но неизплатени брутни месечни възнаграждения по тези правоотношения, но върху не повече от максималния размер на осигурителния доход, определен със *Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване* за съответната година и КСО, и не по-малко от минималната месечна работна заплата за страната.

ВНИМАНИЕ

С оглед разпоредбата на чл. 159, ал. 4 от КСО, при наличие на няколко задължения за ДЗПО, до започване на принудителното им събиране, длъжникът може да заяви кое от тях погасява. Ако не е заявил това, погасяването се извършва по реда на чл. 169, ал. 5 и 6 от **Данъчно-осигурителния процесуален кодекс** (ДОПК).

Забележка:

Чл. 169, ал. 5 от ДОПК гласи, че в случаите по ал. 4 на същия член, с постъпила сума се погасява задължението от съответния вид, срокът за внасяне на което изтича най-рано към датата на плащането, освен ако в закон не е предвидено друго. Ако срокът за внасяне на две или повече публични задължения от един и същ вид изтича на една и съща дата, те се погасяват съразмерно.

Заявлението е Приложение №2 към чл. 4, ал. 4 от *Наредбата за реда за избор на осигуряване, внасяне и разпределяне на задължителните осигурителни вноски,*

ОСИГУРИТЕЛЕН ДОХОД

Чл. 157, ал. 6 от КСО:

Доходът, върху който се внасят осигурителни вноски за ДЗПО в универсален пенсионен фонд, е дохода, върху който се дължат осигурителни вноски за държавното обществено осигуряване ([Виж Фиш I.I.8](#)).

Вноски за ДЗПО в универсален пенсионен фонд не се дължат и в случаите на чл. 9, ал. 6 и ал. 7 от КСО:

- за времето, през което са полагани грижи за лица с определена чужда помощ, от техните съпруг (съпруга), родител (осиновител) или един от родителите на майката или бащата на лицето с увреждане.
- за периода на наборна или мирновременна алтернативна служба и времето, през което неработеща майка е гледала дете до 3-годишна възраст.

Осигурителни вноски за ДЗПО в универсален пенсионен фонд се дължат от самоосигуряващите се лица **и върху определения годишен осигурителен доход** ([Виж Фиш I.I.8.3](#)).

Осигурителният доход, върху който се внасят вноските за ДЗПО в универсален пенсионен фонд, не може да бъде по-висок от максималния размер на осигурителния доход, определен със *Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година* и КСО ([Виж Фиш I.I.8.2](#)).

УНИВЕРСАЛЕН ПЕНСИОНЕН ФОНД

ВНИМАНИЕ

Осигурителни вноски за ДЗПО в универсален пенсионен фонд (УПФ) се дължат и в следните случаи:

- за времето, през което лицата по чл. 4, ал. 1, т. 1, 2, 3 и 4 и чл. 4а, ал. 1 от КСО не са работили поради незаконно недопускане или отстраняване от работа или когато са отстранени и в последствие възстановени на работа по реда, определен в специални закони.

За тези периоди вноските за УПФ са изцяло за сметка на осигурителя, а за лицата по чл. 4а, ал. 1 от КСО – вноските се внасят от работодателя.

- за времето, през което лицата по чл. 4, ал. 1, т. 1, 2, 3 и 4 и чл. 4а, ал. 1 от КСО са били без работа поради уволнение, което е признато за незаконно от компетентните органи.

За тези периоди вноските за УПФ са изцяло за сметка на осигурителя, а за лицата по чл. 4а, ал. 1 от КСО – вноските се внасят от работодателя.

- за времето, през което трудоустроеното лице не работи, тъй като не му е предоставена подходяща работа от осигурителя съобразно предписанията на здравните органи.

В този случай вноските за УПФ са изцяло за сметка на осигурителя.

- когато лицето е получавало обезщетение за времето, през което е останало без работа, по **Кодекса на труда, Закона за държавния служител и Закона за висшето образование.**

В изброените случаи вноските за УПФ се разпределят между осигурителите и осигурените лица по чл. 157, ал. 1, т. 1 от КСО, а когато е предвидено в специален закон, вноските са изцяло за сметка на държавния бюджет.